

Betreft: Bijdrage NIDV Ronde Tafel EDF 090322
Van: Dir. NIDV
Aan: Vz en leden Vaste Kamercommissie van Defensie NIDV
Datum: 020322

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Defensie,

Dank voor de gelegenheid u verder wegwijs te maken in Europese Defensiesamenwerking. **De NIDV hecht groot belang aan het Europees Defensiefonds.** Tot vorige week gebruikte ik als argument dat over een jaar of tien de Europese defensiesector er anders uitziet. Natuurlijk wil mijn sector daarop anticiperen. Zonder een kwalitatief hoogwaardige Defensie gerelateerde technologie-en industriebasis (DTIB) is er geen veiligheid, dat ziet ook de Europese Commissie goed. Russische agressie in Oekraïne maakt dit helaas nog pijnlijker duidelijk. Ik denk dat de Europese defensiesector er sindsdien al anders is gaan uitzien!

Nederland kan niet zonder internationale samenwerking. Kijk naar projecten als de NH90, de F35 en de Boxer. Maar juist het EDF biedt dé kans voor een volgende stap naar relevantere en efficiëntere Europese materieelsamenwerking. Alleen het bestaan van een financieel fonds is geen garantie. Om de kansen van het EDF om te zetten naar succes, is meer nodig. Voordat het EDF tot stand kwam zagen we lange procedures om eisen af te stemmen tussen verschillende landen. Sommige landen haakten op een laat moment af, met als gevolg dat een project weer van voren af aan kon beginnen. Het EDF functioneert volgens de financiële regelgeving van de Europese Unie. Dat geeft gelukkig druk op het harmoniseren van behoeftes. De besluitvorming over *Research & Development*-projecten, die voorheen jaren in beslag nam, wordt nu in enkele maanden gerealiseerd. Inkoop heeft daarna nog wel wat voeten in de aarde, maar het is vooruitgang.

Een eerste noodzakelijke tussenstap is **meer Europese synchronisatie van de lange-termijnprojecten.** Dit vereist, zeker in de aanvangsfase van een behoeftevervulling, een grotere flexibiliteit in de bestaande nationale plannen en besluitvorming. Als eerst plannen op nationaal niveau worden gemaakt, en daarna pas de samenwerking wordt gezocht, dan sluiten eisen en tijdspaden niet op elkaar aan. Afspraken over gezamenlijke projecten dienen ook een meer bindend karakter te krijgen. De weg naar vroegtijdig de bindende samenwerking zoeken, zal tijd vragen. Bij dit alles moet Defensie het bestaande besluitvormingsproces rond inkoop bij het EDF laten aansluiten; dat past niet in het huidige Defensie Materieel Proces (DMP).

Daarom is het ook noodzakelijk om, parallel aan de bredere afstemming, de **Nederlandse plannen vroeg en concreet in te passen in Europese samenwerkingsplannen.** In 2021 is al ervaring opgedaan met de 1e jaarschijf van het EDF. Die ervaring wordt nu gebruikt om de volgende stappen te zetten. Ook in Nederland duurt het traject van uitvraag tot gunning van projecten vaak jaren. Binnen het EDF zit tussen uitvraag en indienen van de 'offerte' en tussen de 'offerte' en gunning twee keer een half jaar. Dat is een uitdaging, ook voor onze sector. Maar de eerste tekenen zijn positief, de wil om het EDF tot een succes te maken is bij regering en sector aanwezig.

Benadrukt wordt dat deelname aan EDF een **bewuste keuze moet zijn van zowel de overheid als de private sector.** Of een bedrijf in het EDF of een ander samenwerkingsverband wil werken aan de ontwikkeling van een defensiecapaciteit, hangt onder meer af van de mate waarin zeer gevoelige technologie moet worden gedeeld. Zeker als dat het langetermijnbelang van bedrijven kan schaden, is er terughoudendheid.

Doelstelling van het EDF is niet alleen **het versterken van de Europese defensie**, maar ook het **versterken van capaciteit en kwaliteit van de Europese DTIB.** Nederland wil in de top 10 staan van de gunningen. Dat lukt, maar de score ziet de NIDV niet als einddoel: succes is er pas als krijgsmachten na deze R&D-projecten de producten gezamenlijk inkopen. De industrie draagt evenwel graag bij aan het halen van de top-10-ambitie.

Zoals bij u bekend is het EDF voorafgegaan door twee programma's: het PADR en EDIDP. Daarbij is Nederland vanaf het begin betrokken geweest. De **Interdepartementale Coördinatiegroep Europese Defensiesamenwerking** (ICG EDS) speelt een nuttige rol, ook om brede bekendheid te krijgen voor het EDF. De synchronisatie van plannen en processen die nodig is, maakt dat de ICG een belangrijke rol heeft en goed kan ondersteunen. De NIDV is lid van de ICG. We treden niet alleen op namens onze sector en de kennisinstellingen, maar voor alle sectoren die iets willen doen met het EDF. De lijnen met VNO/NCW MKB Nederland en FME zijn sterk.

Het EDF heeft **drie financiële pijlers**:

1. De EDF-subsidie van de Europese Commissie (een percentage van de subsidiabele kosten);
2. Financiering tot het niveau van totale subsidiabele kosten in ontwikkelprojecten door Defensie en EZK;
3. Eigen middelen van de kennisinstellingen en industrie.

Hoe maken we nu de ambitie waar die voor het EDF is uitgesproken? Daarvoor is een **doordachte strategie** nodig.

PADR en EDIDP gaan goed. In dec. 2021 zijn voor de 1e jaarschijf van het EDF, met gezamenlijke inspanning van overheid, bedrijven en kennisinstellingen, met succes een aantal projectvoorstellen ingediend. We zien uit naar de gunning door de EC vóór komende zomer. Voor de 2e jaarschijf van het EDF in 2022 pakt de ICG het echt strategisch aan. Onze sector, de kennisinstellingen en Defensie buigen zich binnenkort over drie hoofdvragen:

1. De behoeftstelling van Defensie tot 2035 en mogelijk later;
2. Het landschap van internationale partners. Dat gaat om zowel Europese bedrijven waarmee onze Nederlandse deelnemers consortia kunnen vormen, maar ook krijgsmachten die willen bijdragen aan R&D en later inkoop;
3. De R&D- en productieambities van de industrie zelf.

Aan de hand van antwoorden op die vragen kan Defensie besluiten welke projecten ze door het EDF wil realiseren. Nederlandse bedrijven kunnen zich uiteraard ook aansluiten bij consortia die niet gaan werken aan een Nederlandse behoefte. Enkele **aandachtspunten** kunnen het succes van EDF-deelname in grote mate beïnvloeden:

1. De aansluiting van het MKB. EDF-deelname vraagt aanzienlijke capaciteit over meerdere jaren in ontwikkeluren en administratie, zonder garantie op omzet. Kort door de bocht: het EDF moet concurreren met korte termijnomzet. Faciliteren van deze groep potentiële deelnemers is essentieel. De Directeur van de Defensie Materieel Organisatie (DMO) is actief deelnemer aan de regelmatig georganiseerde regiodagen waar ook Defensiebehoeften worden besproken. Dat is een goede zaak. Dit kan worden uitgebreid met de EDF-ambities.
2. Voorspelbaarheid en eenduidigheid van het Nederlandse exportcontrolebeleid. De exportmarkt is van groot belang voor de Europese Defensieindustrie, ook buiten de EU, en weegt zwaar mee in de overwegingen van partners. Alle Europese defensiebedrijven exporteren zo'n 35% van hun omzet. Voor Nederland is dit bijna het dubbele. Een systeem van algemene vergunningen voor EDF-projecten versterkt de positie van Nederlandse deelnemers voor deelname aan consortia enorm.
3. Tegenstrijdige en soms regelrecht schadelijke beleidsdoelstellingen. De aandacht moet eenduidig zijn gericht op de doelstellingen van het EDF: Europese krijgsmachten beter maken, en de DTIB in Europa versterken. Dan moet de aandacht daarop eenduidig zijn gericht. We zien tegenstrijdigheden. Al sinds jaren hebben banken niet veel op met de defensie- en veiligheidssector. Dat dreigt structureel te worden. Denk aan de dreigende weigering van banken om defensiebedrijven niet als duurzaam aan te merken. Ook de dreigende beperking van onze bedrijven om met banken geen zaken meer te kunnen doen (het Ecolabel) is onverantwoord. Zonder industrie is er geen veiligheid. Hoe actueel is dit sinds de Russische inval in de Oekraïne! Uw Kamer vraagt hiervoor goede aandacht!
4. Beschikbaarheid van menskracht in Defensie. Het EDF-team bij Defensie moet met weinig personeel veel ballen hooghouden. De werkdruk voor de betrokken teams gaat komende jaren sterk oplopen, naarmate jaar na jaar meerdere programma's parallel gaan lopen.
5. Financiering vanuit Defensie en EZK op de lange termijn. De prognose van de ministeries om elk €20 miljoen beschikbaar te stellen, is zeer welkom. Het is bij lange na niet voldoende. Toekomstige projecten moeten uit het voor een project beschikbare Defensie Lange-termijn Plan worden bekostigd.

Het huidige EDF loopt tot 2027, in lijn met het Europese Meerjarig Financieel Kader. €1 miljard onderzoeks- en ontwikkelingsgeld per jaar is bescheiden ten opzichte van de jaarlijkse omzet van de Europese defensie-industrie: zo'n € 120 miljard per jaar! Het is zaak dat NL in Europees verband op tijd over **een tweede EDF** vanaf 2028 gaat nadenken. Maar de NIDV vindt dat Europa het **EDF-budget nu al moet verveelvoudigen!** Lidstaten nemen defensie sinds kort weer ernstig. Dat kan de Europese Commissie ook laten zien in een verhoging van het EDF-budget!

Kernboodschappen die we u graag meegeven:

1. Het succes van de EDF-samenwerking is pas compleet zodra de EDF R&D-trajecten concreet leiden tot inkoop.
2. MKB-deelname gaat niet vanzelf, want kent geen verdienmodel. Proactieve facilitering is nodig.
3. Verschillen tussen Lidstaten in exportcontrolebeleid vormen een serieuze rem op Europese samenwerking.
4. De huidige bemensing van het EDF-projectteam bij Defensie zal snel versterking nodig hebben.
5. De ICG EDS draagt bij om de Nederlandse deelname in het EDF tot een succes te maken!